

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Lovisa Lagerblad
Tel: 010-698 18 43
lovisa.lagerblad
@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2023-06-15

Ärendenummer
NV-02455-23

Boverket
remiss@boverket.se

Remiss om ”Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall; med konsekvensutredning” Diarienummer 29/2022.

Bakgrund

Boverket vill ha synpunkter på ”Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall; med konsekvensutredning”. Boverket presenterar här ett förslag till nya föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall. Författningsförslaget preciserar kraven i:

1. 3 kap. 9 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, att byggnader ska vara projekterade och utförda på ett sådant sätt att det inte medför en oacceptabel risk för användarnas eller grannarnas hygien eller hälsa,
2. 3 kap. 20 § PBF, att byggnader ska vara projekterade och utförda på ett sådant sätt att de medger god hushållning med vatten, och
3. 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen (2010:900), PBL, att byggnader ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om hushållning med avfall.

Förslaget bygger på en ny regelmodell för Boverkets byggregler. De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024. Samtidigt upphävs motsvarande regler om hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall i Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR. Den nya författningen föreslås ha en övergångstid om ett år.

Naturvårdsverkets kommentarer

Avdelning II. Uppförande av nya byggnader

3 kap. Luft

I 3 kap. 2 § författningsförslaget sätts nivån att luftkvaliteten inomhus ska uppnå acceptabel luftkvalitet. Acceptabel luftkvalitet innebär enligt förslaget att luften inte innehåller föroreningar i en koncentration som medför oacceptabla hälsoeffekter eller besvärande lukt.

Samtidigt anges i 3 kap. 5 § krav på tilluftens kvalitet och att den ska uppfylla gällande gränsvärden för utomhusluft

Luftkvalitetsförordningen (2010:477) ställer krav på högsta koncentration och varaktighet för ett antal föroreningar som kan förekomma i utomhusluft (miljökvalitetsnormer). Naturvårdsverket vill här påpeka att luftkvalitetsförordningen avser utomhusluft och inte är avsedd för användning för inomhusluft. Att hänvisa till gränsvärdena i miljökvalitetsnormerna kan innebära en risk för höga halter av luftföroreningar i inomhusluften.

Tidigare skrivning i BBR om att tilluften inte ska bli sämre än utomhusluft anser Naturvårdsverket var bättre. Förslaget innebär att en försämring av tilluften upp till gränsvärden för utomhusluft är möjligt.

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft är avsedd att hantera utomhusluften så att luftföroreningarna är under dessa nivåer. Varför scenarion där utomhusluften uppnår gränsvärdena ska vara i undantagsfall och ifall nivåerna är högre bör formuleringen i 3 kap 2 § kunna hantera de tillfällena.

4 kap. Ljuförhållanden

Betydelsen av tillgång till dagsljus för människors hälsa och kunskaperna om dagsljusets påverkan på hälsan har ökat, vilket även anges i remissmaterialet. Ökad förtätning gör dagsljusfrågorna alltmer aktuella. Resultat från uppföljningar och inventeringar visar att många nybyggda bostäder inte uppfyller de krav som ställs för dagsljus. Det är därför välkommet med en översyn av kraven.

Mot bakgrund av ovanstående så ser Naturvårdsverket med oro på att samtliga av förslagen till ändringar innebär, eller åtminstone öppnar upp för, minskade krav med risk för ytterligare försämring. Förslagen innebär att ett större ansvar än idag läggs på branschen.

Två av remissförslagen överensstämmer med rekommendationer från forskare och bör, om de används som det är tänkt, kunna förenkla och förbättra tillämpningen. Det gäller dels att ställa krav på dagsljuset över en större yta istället för i en enstaka punkt, och dels krav på bostaden som helhet istället för varje enskilt rum. Det är förslag som lyfts fram under senare år exempelvis i utredningar under Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond, SBUF.

Naturvårdsverket anser att följande delar behöver ses över och kompletteringar övervägas:

- Utblick är både en hälso- och trivselsfråga. Rekommendationer om utblick behöver finnas kvar i någon form, eftersom det annars finns risk

för rum utan utblick eller till och med avsaknad av fönster. Om kravet på utblick tas bort bör det ersättas med krav på fönster samt åtminstone ett minimikrav för varje enskilt rum.

- Krav på dagsljusfaktor behöver finnas för lokaler, till exempel förskolor.
- Krav på solljus behöver säkerställas.

Naturvårdsverket vill även betona att en del av svårigheterna med att uppfylla dagens krav överhuvudtaget inte tas upp i remissen. Även om remissen handlar om byggreglerna så bör ett generellt resonemang föras om förbättringsmöjligheter. Eftersom dagsljus räknas som tekniska egenskapskrav och inte utformningskrav görs bedömningen inte vid bygglovsprövningen utan först inför startbesked. Möjligheterna att beakta god dagsljusstandard skulle vara betydligt större om frågan behandlades i ett tidigare skede av processen.

Det finns en kunskapsbrist om hälsopåverkan och vilken kravnivå som är nödvändig för att människors hälsa inte ska påverkas. Dagsljusanalyser behöver göras betydligt oftare än idag och stöd vid tolkning av beräkningar behöver utvecklas.

6 kap. Termisk komfort

Naturvårdsverket ser positivt på ändringen att klimatlasterna ska ses ur byggnadernas livslängd. Begreppet byggnadernas livslängd är dock otydligt och kan därför tolkas olika när det läggs över till byggherren att avgöra detta. Naturvårdsverket anser att förslaget om att en metodik för utvärdering av risk vid onormal klimatlast behöver etableras och tas fram i samverkan med flera av Sveriges expertmyndigheter på området, t.ex. SMHI, Folkhälsomyndigheten och MSB.

Kravet om en acceptabel termisk komfort behöver enligt 6 kap. 2 § i förslaget inte uppfyllas vid extraordinära väderförhållanden, som värmeböljor.

Naturvårdsverket vill trycka på att svala miljöer utomhus är kritiskt för att minska den överdödlighet som värmeböljor för med sig. Att kravet enligt 6 kap. 3 § införs gällande bostäder, vårdlokaler samt lokaler för skolväsendet att kunna hantera extrema väderförhållanden är positivt, men det finns en risk för konsekvenser på andra områden, t.ex. att detta ökar energiförbrukningen. Naturvårdsverket anser att en djupare konsekvensanalys av förslaget behöver göras.

I sammanhanget vill Naturvårdsverket också lyfta fram att det ökade behovet av kylning, till följd av ett varmare klimat, därför bör hanteras resurseffektivt. Det finns naturbaserade lösningar som kan minska värmeöar där t.ex. träd som ger skugga är en resurseffektiv och effektiv metod som även ger fler positiva mervärden. Det kräver att det vid nybyggnation finns utrymme för träd att växa sig stora och livskraftiga. Värmestress inomhus är också starkt relaterat till solinstrålning, där placering av byggnader, utformning av ljusinsläpp, möjlighet till avskärmande solskydd, är viktiga faktorer att använda för att minska energiförbrukningen vid kylbehov, och för att skapa en hälsosam livsmiljö och en boendemiljö som är duglig även i ett förändrat klimat.

11. kap. Avfall

Med anledning av de nya krav som ställs på separat utsortering och fastighetsnära insamling av både förpackningar och bioavfall enligt Avfallsförordning (2020:614) respektive Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, samt avfallsutrymmets betydelse för en lyckad utsortering föreslås följande: Att ett förtydligande görs författningsförslagets 11 kap. 2 § så att det framgår att utrymmet ska möjliggöra för avfallslämnaren att kunna sortera sitt avfall i minst de fraktioner som de har skyldighet att sortera ut.

Naturvårdsverket håller med om att det allmänna rådet om maximalt 50 meters avstånd från byggnaden till plats där avfall lämnas inte bör blir ett bindande krav.

Möjligheten att lämna grovavfall kan i vissa fall vara begränsad om man inte har tillgång till bil eller körkort, varför möjligheten att kunna lämna grovavfall nära hemmet är relevant för många. Att det finns en plats på fastigheten, ett rum eller utrymme för placering av container kan därför ha betydelse. De lokala avfallsföreskrifterna i kommunerna kan se olika ut och kravet kan då vara ett stöd. Naturvårdsverket anser därför att regeln om hantering av grovavfall som idag finns i BBR ska vara kvar.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Nanna Wikholm efter föredragning av handläggare Lovisa Lagerblad.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Nanna Wikholm

Lovisa Lagerblad